

Lokálnosť: strategická alternatíva ku globálnemu autoritárstvu

Z anglického originálu / English title: *Localization: a strategic alternative to globalized authoritarianism* (blog, May 12th, 2018)

Autorka/ written by: Helena Norberg-Hodge – Founder & Director, Local Futures
Preložila/ translated by: Veronika Knihova

Pre tých, ktorým záleží na mieri, rovnosti a budúcnosti našej planéty, je globálny politický posun smerom doprava, ktorý sa prejavuje posledných pár rokov, hlboko znepokojujúci. Žiada si to položiť si otázku, ako k tomu došlo? Ako sa populizmus vyvinul v tak rozdeľujúcu a ničivú silu? Ako sa podarilo autoritárstvu nanovo prevziať moc nad politickou scénou?

Z mojich 40 rokov skúseností práce v oboch kultúrach, priemyselnej aj pôvodnej, mi vyplynulo, že dôvodom je globalizácia. Keď hovorím globalizácia, mám na mysli globálny ekonomický systém, v ktorom väčšina z nás v súčasnosti žije – systém, ktorý poháňa pokračujúca deregulácia korporácií, formovaný neoliberalnými kapitalistickými ideológiami. Avšak globalizácia má ešte väčší vplyv než politika a ekonomika - má tiež vážne dopady na jednotlivcov.

Počas globalizácie sa dramaticky zvýšila konkurencia, stále pracovné miesta sú už minulosťou a väčšina ľudí sa nachádza v situácii, kedy je pre nich čoraz ťažšie zarobiť si čo i len na základné živobytie. Zároveň je ohrozená aj identita, pretože kultúrnu rozmanitosť na celom svete začala nahrádzať spotrebná monokultúra. Za týchto podmienok nie je prekvapujúce, že sa ľudia cítia čoraz neistejšie. Špecialisti na reklamu po takmer storočí skúseností dobre vedia, že zneistení ľudia sa ľahšie vykorisťujú. Ale súčasní ľudia nie sú vystavení len marketingovej kampani na deodoranty a vybielené zuby: neistota ich robí vysoko náchylných voči propagande, ktorá ich povzbudzuje k tomu, aby za svoju zlú situáciu vinili toho druhého z "inej" kultúry.

Na ilustráciu použijem situáciu z Ladaku (malého Tibetu), ktorý som prvýkrát navštívila ako mladá žena a kde som potom pracovala po viac než štyri desaťročia. Keďže Ladak sa nachádza v indických Himalájach, bol kultúrne aj hospodársky relatívne izolovaný až do konca 60. rokov. Keď som tam začiatkom 70. rokov prišla, indická vláda práve začínala s kampaňou pre rozvoj západného štýlu života. Mala som tak príležitosť zažiť to, čo ešte ostalo z dávnej kultúry a pozorovať zmeny, ktoré priniesla modernizácia.

V pôvodnej kultúre práca znamenala zabezpečovanie základných potrieb pre komunitu - jedlo, oblečenie a bývanie. Aj keď mali málo peňazí, neexistovali dôkazy o takom

druhu chudoby, aký dnes poznáme z tzv. "rozvojového" sveta - hladní až podvyživení ľudia bez strechy nad hlavou a bez prístupu k čistej pitnej vode. Ešte k tomu, Ladačania mi vravievali: „My sme tung-bos za-bos“, čo v preklade znamená „sme sebestační, máme veľa jedla aj pitia“.

Počas mojich prvých rokov v Ladaku som si uvedomovala neskutočnú harmóniu v ich spoločenskom živote. Osobitne pozoruhodná bola skutočnosť, že budhistická väčšina a moslimská menšina si pokojne nažívali jeden vedľa druhého. Samozrejme vyskytli sa aj problémy tak, ako je to v každom a jednom ľudskom spoločenstve, ale harmónia a radosť zo života, ktoré som tam zažila, boli úplne odlišné od toho, s čím som sa ako dieťa stretla v rodnej Európe.

Za jedno desaťročie však nastala desivá zmena, ktorá tradičnú harmóniu nahradila - budhisti a moslimovia sa začali navzájom vnímať ako nepriatelia. Etnické a náboženské rozdiely začali naberať politický rozmer a spôsobovali zatrpknutie a nepriateľstvo, ktoré boli v takejto miere dovtedy neznáme. Mladí Ladačania, pre ktorých bolo náboženstvo len každodennou súčasťou života, začali podnikať prehnané kroky k tomu, aby vyjadrili svoju náboženskú príslušnosť a oddanosť; moslimovia začali vyžadovať od svojich dcér, aby si zakrývali hlavy šatkami; budhisti v hlavnom meste začali vysielat' svoje modlitby cez reproduktory, aby tak prehlušili moslimské zvolávanie na modlitbu. Náboženské slávnosti, do ktorých sa kedysi zapájala celá komunita, budhisti aj moslimovia bok po boku, sa stali len príležitosťou, ako na verejnosti ukazovať svoje bohatstvo a prejavovať moc. V roku 1989 napätie medzi týmito dvoma skupinami vyústilo až do násilia, ktoré si vyžiadalo niekoľko životov. Počula som mierumilovné budhistické babičky, ktoré ešte pár rokov dozadu popíjali čaj so svojimi moslimskými susedmi a oslavovali spolu náboženské festivaly, ako vyhlasujú: "Musíme pozabíjať všetkých moslimov skôr, než oni dorazia nás."

Vonkajší pozorovatelia pripisovali toto napätie starým etnickým konfliktom, avšak nikdy predtým za posledných 600 rokov známej histórie napätie nevyústilo do skupinového násilia. Keďže som tam pobývala a rozprávala som aj plynulo ladacky, mala som jedinečný uhol pohľadu - zvonku a zvnútra zároveň sa nedalo nevšimnúť si prepojenie medzi ekonomickými zmenami, ktoré priniesli rozvoj a náhlým násilným konfliktom.

Najvýraznejšie sa ekonomické zmeny prejavili v zásobovaní potravinami a v poľnohospodárstve. Dovážané potraviny, enormne dotované indickou vládou, sa začali predávať za polovičnú cenu lokálnych produktov, čo spôsobilo, že na miestne poľnohospodárstvo sa začalo hľadieť ako na „neekonomické“. Potravinová sebestačnosť bola nahradená závislosťou na globálnom potravinovom systéme a mnoho

Ladačanov, z ktorých obrovská väčšina boli farmári, sa začalo zamýšľať nad tým, či pre nich ešte vôbec existuje nejaká budúcnosť.

Obrovský dopad mala aj zmena vzdelávacieho systému. V minulosti sa ladacké deti učili zručnostiam, ktoré potrebovali na to, aby nielen prežili, ale aj prosperovali v tomto neľahkom prostredí: učili sa ako pestovať plodiny, ako sa starať sa o zvieratá, či ako z miestnych materiálov postaviť dom. V západne orientovaných školách namiesto toho deti získavajú znalosti, ktoré môžu využiť jedine v globálnej ekonomike mestského prostredia - je to spôsob života, ktorý vyžaduje, aby sa všetky, čo i len základné materiálne potreby importovali. Nové školy neučia takmer nič o ladackom spôsobe života a namiesto toho sa deťom vtíka do hlavy, aby svojou kultúrou pohrdali.

Zmenilo sa tiež miesto politickej a hospodárskej moci. Tradične bola hospodárskym centrom domácnosť a väčšie rozhodnutia sa robili na úrovni celej dediny. S príchodom globálnej ekonomiky sa hospodárska aj politická sila centralizovali a presunuli do hlavného mesta Leh. Vidiečanov tak zbavili možnosti rozhodovať sami za seba, čo sa hlboko odrazilo na ich životoch. Mladí muži začali odchádzať z dediny do mesta Leh, hľadajúc si platené zamestnanie. Náhle odpojenie od svojej vidieckej komunity a v životnom zápase o obmedzený počet pracovných miest so stovkami ďalších sa ich niekdajší pocit bezpečnosti a identity hlboko nahlodol.

Tieto zmeny sa stali ešte zreteľnejšie po tom, ako do Ladaku začali prichádzať turisti a zaviedli tam satelitnú televíziu. Ľudí doslova bombardovala reklama, ktorá romantizovala západnú veľkomestskú kultúru, v kontraste ku ktorej sa Ladačania začali cítiť hlúpo a zaostalo.

Bolo mi jasné, že príchod globálnej ekonomiky dal vznik všadeprítomnému pocitu neistoty a bezmocnosti. V podstate sa Ladačania stali vazalmi vzdialených producentov a centralizovanej byrokracie namiesto toho, aby boli odkázaní jeden na druhého. Spôsobilo im to to psychickú ujmu v podobe straty sebadôvery a viery vo svoju kultúru. Nie je potom ťažké pochopiť, prečo ľudia takto zneistení a zbavení moci ľahšie podliehajú hnevu a extrémizmu.

Rýchlosť a miera, akou sa tieto zmeny v Ladaku udiali, boli ohromujúce a odhalili jasnú spojitosť medzi globalizáciou, pocitom neistoty a konfliktami. Z toho celého mi tiež vyplynulo, že ten istý proces prebieha po celom svete: ekonomický systém sa takmer všade stal hnacou silou strachu, fundamentalizmu a politickej nestability. Či už je to na globálnom Severe alebo Juhu, v oboch prípadoch enormný nárast psychologickéj a materiálnej neistoty spôsobený globalizáciou značne zvýšil možnosti demagógov, aby pomocou strachu a predsudkov manipulovali verejnou mienkou.

Aby sme tento trend mohli zvrátiť, nepomôže nám k tomu zaužívaná politická identita, ani príslušnosť k pravicovým či ľavicovým politickým stranám. Namiesto toho potrebujeme zásadnú štrukturálnu zmenu v samotnom jadre týchto problémov - ekonomickej moci. Táto moc dostala voľnosť dereguláciou globálnych bánk a korporácií a zvrátenie tohto procesu je našou najlepšou nádejou na mier a stabilitu.

Aby sme uvideli ako deregulácia spoločnosti viedla k zrúteniu demokracie, nárastu fundamentalizmu a násilia a vzostupu krajne pravicových politických lídrov, je nesmierne dôležité, aby sme si uvedomili širšie súvislosti, ktoré mainstreamové analýzy vo všeobecnosti ignorujú.

Globalizácia a neistota

Mnoho ľudí, najmä tí ľavicovo zmýšľajúci, si spájajú globalizáciu s medzinárodnou spoluprácou, cestovaním a šírením humanitárnych hodnôt. Globalizácia je však vo svojej podstate *ekonomický* proces, ktorý tvoril jadro neoliberálnej ideológie a bol súčasťou korporátnej agendy už od konca druhej svetovej vojny. Na globálnom Juhu ju nazývame "rozvoj" a na Severe zasa "progres". Avšak nech už je to kdekoľvek, podstata ostáva tá istá - deregulácia, centralizácia a privatizácia podnikov, financií a politiky.

V súčasnej dobe sa realizuje najmä za pomoci zmlúv o voľnom obchode, ktoré umožňujú korporáciám slobodu pohybu po celom svete. Majú tak možnosť vyhľadávať najlacnejšiu pracovnú silu, najzhovievavejšie pravidlá pre ochranu zdravia a životného prostredia, najväčšie daňové úľavy a najštedrejšie dotácie. Tieto zmluvy umožňujú korporáciám presúvať svoje prevádzky a následne aj pracovné miesta kdekoľvek sa im zachce. Dokonca im to umožňuje žalovať vlády za zákony, alebo nariadenia, ktoré ohrozujú ich potenciálne zisky – čím v podstate zosmiešňujú samotnú demokraciu. Pripútaní k systému, ktorý si žiada neustály globálny "rast", sú spoločenstvá svedkami narušenia ich miestneho hospodárstva, čo ich dostáva do závislosti na vratkej, korporáciami riadenej ekonomike, nad ktorou nemajú žiadnu kontrolu.

Postupný nárast moci korporácií nie je nevyhnutný, ani prirodzený a nie je ani výsledkom údajnej "miery efektivity", ako by sa mnohí mohli nazdávať. Je skôr výsledkom desaťročí politických preferencií národných vlád a medzinárodných organizácií, akými sú Svetová banka a MMF, ktoré zámerne podporujú veľké a globálne v presvedčení, že rast korporácií bude znamenať cestu k mieru a prosperite. Nielenže globálne korporácie a banky získali možnosť výberu medzi rôznymi pracovnými, zdravotnými, bezpečnostnými a environmentálnymi štandardmi po celom svete, dostávajú tiež nemalé daňové úľavy a obrovské priame dotácie. Ešte

rafinovanejšie je, že tento systém je podporovaný aj celou škálou *nepriamych* dotácií, a to hlavne dotácií na infraštruktúru, na ktorej je globalizácia závislá. Globálne spoločnosti ako napríklad Wal-Mart, Amazon a Apple si vyžadujú dobre vyvinuté a neustále sa rozširujúce prepravné siete - námorné prístavy, železnice, letiská a mega diaľnice tak, ako aj enormné dotácie na fosílnu palivá, ktoré potrebujú na prepravu. Aby vedeli monitorovať svoje zásobovacie a dodávacie reťazce, potrebujú tiež moderné satelitné komunikačné technológie - podobne ako aj globálne banky a finančné inštitúcie, ktoré pohybujú kapitálom po celom svete. Takmer v každej krajine došlo ku zmene vzdelávacieho systému, ktorý sa postupne zamerlal na odbornú prípravu študentov pre zručnosti potrebné vo svete korporácií. Za celé toto ústrojenstvo, ktoré systematicky uprednostňuje veľké a globálne spoločnosti pred miestnymi neplatia korporácie samotné, platia zaň daňoví poplatníci. [1]

Dokonca aj globálne spoločnosti, ktoré sa zdajú byť od samotných základov vybudované charizmatikými podnikateľmi, vďaka za svoj veľký úspech štedrosti politikov. Ako tvrdí autorka Mariana Mazzucato, dokonca aj iPhone bol menej produktom fantázie Steva Jobsa, než verejne financovaného výskumu Amerického ministerstva obrany a Národnej vedeckej nadácie (NSF). [2] Futuristické podniky Elona Muska profitovali nielen z 5 miliárd dolárov priamej lokálnej, štátnej a federálnej podpory, ale z desaťročí výskumu – okrem iného aj raketových technológií. [3]

Neistota v oblasti zamestnania

Ako sa postupne pravidlá pre korporácie čoraz viac uvoľňovali, pracovné miesta, ktoré poskytujú, sa stali čoraz nestálejšie. Napríklad kvôli Severoamerickej dohode o voľnom obchode (NAFTA) z roku 1994 utrpelo USA čistú stratu asi 700 000 pracovných miest po tom, čo sa výrobca presťahoval do Mexika, kde boli nižšie mzdové náklady a miernejšie pracovné normy. [5] Keďže je však globalizácia nekončiacim “zápasom smerujúcim až na samotné dno”, nie všetky pracovné miesta v Mexiku aj ostali: medzi októbrom 2000 a decembrom 2003 samotné Mexiko stratilo 300 000 pracovných miest, pretože čínsky veľkovýrobcovia začali vyvážať do USA za nižšiu cenu. [5] Najväčšie straty utrpeli mexickí farmári: vysoko dotované poľnohospodárske výrobky zo Spojených štátov sa dostali na miestny trh, čo otriaslo živobytím približne 2,3 miliónov malých farmárov. [6] Mnohí z týchto farmárov skončili v preplnených mexických veľkomestách, kde boli nútení navzájom súťažiť o zle platené pracovné miesta v priemysle. Keďže im neostávalo mnoho možností na výber, mnohí z nich nakoniec emigrovali (či už legálne alebo nie) do Spojených štátov. Ironiou je, že tieto obeť globalizácie sa potom často stanú terčom amerických pravicových extrémistov, ktorí ich vinia za stratu svojho zamestnania.

Zatiaľ čo médiá ospevujú ako sa na globálnom Juhu zvyšuje životná úroveň zamestnancov v priemysle, ošoh, ktorý im to prináša, vysoko prevyšujú výhody, ktoré z toho čerpajú korporácie, ktoré majú možnosť presúvať svoje výrobné prevádzky do zahraničia. Napríklad z ceny, ktorú zaplatíme za Apple iPhone, ide menej než 2% na výplatu čínskym zamestnancom, ktorí sú zapojení do jeho výroby a 58% predstavuje zisk pre spoločnosť Apple. [7]

Nejde len o úbytok pracovných miest, ktorý vedie k stagnácii, alebo k poklesu životnej úrovne, reálne tiež hrozí, že ak zamestnanci neprijmú nižšie mzdy, dlhší pracovný čas a menej zamestnaneckých výhod, pracovné miesta môžu byť veľmi ľahko prenesené niekde inde. Takto má mnoho multilaterálnych a bilaterálnych zmlúv o "voľnom obchode" moc oslabiť vyjednávaciu silu zamestnancov korporácii a znížiť ich mzdy aj bez toho, aby sa pracovné miesta museli niekde presúvať.

Počet pracovných miest ubúda tiež v procese centralizácie a rozširovania podnikov. Keď globálna korporácia, ktorá sa spolieha na daňové prázdny a dotácie vstúpi na nový trh, miestna ekonomika často zaznamená stratu pracovných miest, pretože malí podnikatelia, ktorí sú viac závislí na ľudskej pracovnej sile, prídu o prácu. Niektoré štúdie preukázali, že každý nový supermarket vo Veľkej Británii znamená čistú stratu 276 pracovných miest. [8] Podľa inštitúcie pre lokálnu sebestačnosť (ILSR), internetový predajca Amazon zničil o 150 000 pracovných miest viac, než vytvoril. [9] Rovnako, ako aj ostatní internetoví predajcovia, ani Amazon nemal prospech len z komunikačných a dopravných sietí, ktoré boli vybudované z verejných nákladov, ale tiež sa vyhol plateniu štátnych a miestnych daní z príjmu od svojich zákazníkov v USA (daňové príjmy, ktoré miestne a štátne inštitúcie tak veľmi potrebujú), čo dalo Amazonu cenové zvýhodnenie vo výške až 9,75% oproti ostatným malopredajcom. [10]

Úbytok mnohých pracovných miest tiež súvisí s príchodom vyspelých technológií. Jasným príkladom je priemyselná výroba, kde roboty nahrádzajú široké spektrum kvalifikovaných robotníkov. Technológie však majú vplyv aj na poľnohospodárstvo. Globálne trhy zamerané na export vyžadujú obrovské množstvá štandardizovaných komodít a výroba takýchto potravín vo veľkej mierke znamená monokultúrnu produkciu, ktorá je mimoriadne závislá na priemyselných strojoch a chemických vstupoch, ale vyžaduje si len relatívne nízky počet zamestnancov. Výsledkom toho je obrovský pokles pracovných miest v poľnohospodárskom sektore. V EÚ za posledné desaťročie zaniklo takmer 4 milióny fariem menších ako 10 hektárov a v súčasnosti asi len 3% agropodnikov kontroluje viac ako 50% poľnohospodárskej pôdy v celej EÚ. [11] V USA považuje štatistický úrad farmárov za tak zanedbateľnú populáciu, že ich už ani nezapočítava pri sčítaní obyvateľstva. Odhaduje sa, že v súčasnosti existuje menej farmárov ako väzňov v amerických väzniciach. [12] Postupne, ako sa informačné technológie stávajú čoraz sofistikovanejšie, pracovné miesta zanikajú a nahrádzajú ich

počítače. Doposiaľ slabo platená manuálna práca a vysokokvalifikované pozície boli chránené pred týmto trendom, ale technologický pokrok necháva každého v neistote a obave zo straty zamestnania. [13]

Politická neistota

Deregulácia korporácií vrátane bánk umožnila hŕstke gigantov, aby monopolizovali svetové trhy. Niektoré korporácie sú dokonca väčšie než štáty samotné, čo do bohatstva i politického vplyvu. Tieto multinárodné spoločnosti využívajú svoju nebývalú moc na lobovanie v parlamente, aby tak dosiahli ešte väčšiu ekonomickú dereguláciu, pri čom im pomáhajú mechanizmy ako napríklad Klauzula o urovnávaní sporov medzi investorom a štátom (ISDS), ktorá je súčasťou zmlúv o voľnom obchode a na jej základe existuje možnosť žalovať štáty a napádať ich smernice, ktoré slúžia verejným záujmom. [14]

“Voľný obchod“ dáva veľkým hráčom slobodu robiť to, čo sa im zachce, ale pre malé národné spoločnosti to znamená pravý opak - viac regulácií a obmedzení. Lobovaním v parlamente sa veľkým spoločnostiam podarilo obmedziť činnosti malých firiem tak, že na nich boli uvalené neprimerané normy a celá spleť byrokracie. V mnohých prípadoch sú malé firmy zaťažované neprimeraným bremenom regulácií, ktoré boli zavedené preto, aby vyriešili problémy, ktoré spôsobila veľkovýroba. Napríklad veľkochov sliepok jednoznačne potrebuje environmentálne a zdravotné predpisy: Milióny geneticky identických zvierat, ktoré žijú v stiesnených podmienkach, sú veľmi náchylné na choroby; tony koncentrovaného odpadu sa musia bezpečne uložiť a preprava hydínových výrobkov na dlhé vzdialenosti so sebou nesie riziko ich znehodnotenia. Avšak maloproducent, napríklad farmár s niekoľkými tuctami sliepok vo voľnom výbehu, v podstate podlieha rovnakým predpisom, ktoré len navyšujú jeho náklady, a to často až do takej miery, že mu to znemožňuje podnikanie. Veľkovýrobcovia si môžu náklady na dodržiavanie predpisov rozložiť do oveľa väčšieho objemu, takže v pomere k malovýrobcom majú obrovskú výhodu.

Deregulácia spôsobená korporáciami zároveň ochudobňuje aj samotné krajiny a ich vlády. Ich finančné prostriedky boli do veľkej miery prerozdelené medzi dotácie určené na prilákanie veľkých spoločností a ich príjmy z daní boli ponížené rôznymi daňovými úľavami, offshoringom a schopnosťou nadnárodných spoločností schovať svoje zisky v krajinách s nižšími daňovými sadzbami. Deregulácia finančníctva zanechala krajiny v ešte väčšom dlhu voči globálnym bankám a korporáciám. Zároveň musia vlády riešiť všetky externality - sociálne a environmentálne problémy, ktoré sú jednoznačným vedľajším produktom globálneho rastu.

Ľudia sa stále viac vzdávajú od inštitúcií, ktoré ovplyvňujú ich životy a ich ekonomická neistota neustále narastá. Mnohí ľudia sú preto z celého politického systému frustrovaní, nahnevaní a sklamaní. Aj keď demokratické systémy na celom svete boli de facto skompromitované deregulovanými bankami a korporáciami, väčšina ľudí obviňuje len vlastných politických lídrov. Pretože sa na to nedokážu pozrieť z nadhľadu, rastúci počet ľudí má náchylnosť uveriť falošným tvrdeniam a prázdny sľubom nekonvenčných autoritárskych kandidátov, ktorým sa tak otvára možnosť zapojiť sa do politického diania.

Psychologická neistota

Postupne, ako sa miestne a národné ekonomiky oslabujú, začína sa trieštiť aj štruktúra vzájomnej závislosti, ktorá kedysi udržiavala komunity pohromade. Vedie to nielen k sociálnej rozdrobenosti a izolácii, ale tiež k narušeniu záchranej siete, ktorú poskytuje komunita a na ktorú sa možno v ťažkých časoch spoľahnúť.

Zároveň sa neúprosne rozširuje globálna spotrebiteľská kultúra, ktorá podporuje rast korporácií. Ľudia na celom svete sú vystavení reklamným kampaniam, ktoré im odovzdávajú odkaz o tom, že nie sú dosť dobrí, ale ak si zakúpia určitý produkt, ich situácia sa zaiste zlepší.

Vytrácajúce sa blízke osobné vzťahy a skutočné vzory z reálneho života sú nahradené vzdialenými, vyumelkovanými obrazmi dokonalosti zo sveta médií a sociálnych sietí a život riadi nezdravé porovnávanie sa. Tento trend možno spojiť s rastúcou mierou rôznych porúch ako napríklad anorexia, pocit úzkosti, agresivita až samovražedné sklony, zatiaľ čo sociálna izolácia, domáci stres a rastúce ekonomické tlaky spôsobujú až epidemický nárast depresí a závislostí. [15]

Ľudia zbavení istôt a ekonomicky marginalizovaní jedinci môžu byť veľmi náchylní na vytváranie si predsudkov. Predovšetkým na globálnom Juhu rozvrat komunit a kultúr s kedysi bohatými medzigeneračnými vzťahmi spôsobuje stratu identity, ktorú často nahrádzajú nezdravé alternatívy, ktoré odrážajú zúfalú potrebu niekam patriť. Ideologické skupiny fundamentalistov a extrémistov ponúkajú odpovede na otázky o zhoršujúcich sa sociálnych a osobných problémoch a taktiež majú poruke aj ich radikálne riešenia. Poskytujú jedincom osobné ohodnotenie a dodávajú im životný cieľ, pocit solidarity a príslušnosti ku komunite - všetky základné ľudské potreby, ktoré globalizácia zničila.

Rozvrat roľníckej kultúry, tak viditeľný a dramatický na globálnom Juhu, bol hnacím motorom veľkého množstva etnických konfliktov, fundamentalizmu a radikalizmu. Na globálnom Severe však boli vidiecke oblasti nahlodané rovnakými globálnymi ekonomickými tlakmi. Malé rodinné farmy naviazané na globálnu potravinovú ekonomiku uviazli medzi rastúcimi vstupnými investíciami a cenou za príslušenstvo, ktorých výšku stanovujú agrobiznisy a klesajúcimi príjmami za ich produkciu. Jednoducho nemôžu konkurovať enormne dotovaným a na export zameraným agropodnikom a ich postupný zánik ničí miestnu ekonomiku aj spoločenstvá, ktoré kedysi podporovali. Mladí ľudia, ktorí vyrastali v týchto vidieckych oblastiach, v nich často nevidia žiadnu budúcnosť: nielenže tam je nedostatok pracovných príležitostí, ale - rovnako ako v Ladaku - médiá a reklama im nahovárajú, že mestský život je v kontraste k ich súčasnému úžasný a vzrušujúci. Tieto časti krajiny, v USA označované ako "hospodárske srdce krajiny", sa stali úrodnou pôdou krajne pravicových autoritárskych hnutí.

Vzdorovanie autoritárstvu: šanca pre lokálnosť

Naliehavo potrebujeme rozšíriť povedomie o celkovom obraze ekonomickej deregulácie a jej vplyve na naše spoločenstvá a osobné životy. Nevedomosť je tá, ktorá umožňuje pseudoriešeniam ako Trump, Brexit, Duterte a iným, aby naberali na sile, zatiaľ čo ničím nespútaný ekonomický systém napreduje. Napriek tomu, že toto pravicové politické úsilie sa často označuje za "antiglobalistické", v skutočnosti globálne monopoly len posilňuje. [\[16\]](#)

Akékoľvek hnutie, ktoré poukazuje na problémy znevýhodnených skupín by nemalo len odhaľovať a rozpoznávať systémové chyby ekonomickej deregulácie, ale malo by aj navrhovať vhodné alternatívy. Myslím si, že ekonomická lokálnosť je jedným z najstrategickejších riešení. Lokálna alternatíva by v hospodárskej politike znamenala obrat o 180 stupňov, čím by sa podnikanie a financie zlokálnili a prispeli by tak k demokratickým procesom. Znamenalo by to opätovné zavedenie regulácií pre globálne spoločnosti a banky, ako aj zmenu v systéme daní a dotácií tak, že už viac nebudú uprednostňovať veľké a globálne, ale namiesto toho budú vo veľkej miere podporovať malé podniky. Prestavba na silnejšiu, rôznorodejšiu a samostatnejšiu ekonomiku na celoštátnej, regionálnej aj lokálnej úrovni je nevyhnutná preto, aby sa obnovila demokracia a skutočná ekonomika založená na trvalo udržateľnom využívaní prírodných zdrojov - ekonomika, ktorá slúži základným ľudským potrebám, zmierňuje nerovnosť a podporuje sociálnu harmóniu.

Cesta za dosiahnutím týchto zmien nevedie jednoducho len cez hlasovanie za nového kandidáta v rámci tej istej kompromitujúcej politickej štruktúry. Namiesto toho potrebujeme vybudovať rozličné zjednotené občianske hnutia, aby sme tak vytvorili politickú silu, ktorá môže privodiť systémovú lokálnosť. Znamená to zdvihnúť povedomie o tom, ako sa globalizácia vysmieva demokracii a zaručiť, aby podnikanie bolo viazané na miesto, čo by podporilo demokratické procesy. Potrebujeme sa začať rozprávať o politike medzi sebou - s tými, ktorí sa obávajú o sociálnu spravodlivosť a mier, ktorí svoju pozornosť zameriavajú na nezamestnanosť, životné prostredie, či duchovné a etické hodnoty. Znamená to zvyšovať povedomie o spoločnom záujme, ktoré spája jednotlivé kampane a prepojiť navzájom aj ľavicovo-pravicový antagonizmus. Tým, že vytvoríme miestne skupiny, ktoré sa následne prepoja na celonárodnej, ba dokonca aj medzinárodnej úrovni, môžeme dať vznik rozmanitému hnutiu a vytvoriť tak kritické množstvo, ktoré bude môcť vstúpiť do politiky a trvať na prodemokratickom / protikorporátnom postoji aj napriek systematickým právnym záujmom, ktorým budeme nevyhnutne musieť čeliť.

I keď takéto celosvetové hnutie ešte nevzniklo, v niektorých krajinách sme postrehli svetielko nádeje a vzrastajúcu túžbu po zásadných zmenách. Počas posledných volieb vo Veľkej Británii Strana práce zahrnula do svojho programu niekoľko progresívnych opatrení, ako napríklad opätovné znárodnenie kľúčových sektorov, ktoré boli predtým sprivatizované. Hoci táto strana nevyhrala voľby, získala veľkú časť hlasov. Prezidentská kampan Bernieho Sandersa v USA v roku 2016 bola ďalším príkladom politickej odozvy na rastúce hlasy kritizujúce kontrolu ekonomiky korporáciami.

Otázka je však zložitá: národný štát ostáva politickým subjektom, ktorý má najlepšie prostriedky na to, aby mohol stanoviť limity pre globálne spoločnosti. Aby sme však uspokojili základné potreby, potrebujeme viac decentralizované ekonomické štruktúry. Takéto zlokálnené hospodárstva musia byť zastrešené pravidlami na ochranu životného prostredia a sociálnymi pravidlami, ktoré sa budú určovať na národnej ba dokonca medzinárodnej úrovni a stanovovať cez lokálnu politiku. Tým sa približujeme k platforme "La Via Campesina", pôvodne z Latinskej Ameriky, ktorá už dnes funguje v globálnom merítku. I keď nekandiduje v politike, zastupuje viac než 400 miliónov malých farmárov z celého sveta v kampaniach potravinovej suverenity a stojí v opozícii k deregulácii korporácií.

Lokálnosť je multiplikátor riešení. Môže obnoviť demokraciu tak, že bude regulovať vplyv veľkých spoločností na politiku a zastupovať občanov, nie korporácie. Môže pozmeniť koncentráciu majetku podporou vytvárania viacerých menších spoločností a zabezpečiť, aby obeh peňazí prebiehal na miestnej úrovni. Môže minimalizovať znečistenie a produkciu odpadov tak, že bude zohľadňovať skutočné ľudské potreby

a nie len želania vytvorené konzumnou kultúrou a tiež skráti vzdialenosť medzi výrobcom a spotrebiteľom.

Lokálnosť tiež umožňuje ľuďom jasnejšie uvidieť dopady ich činností: napríklad v menších hospodárskych spoločenstvách je omnoho viditeľnejšie, či boli potraviny dopestované za použitia toxických chemikálií, či so zamestnancami farmy dobre zaobchádzali a či je krajina aj naďalej zdravá. Týmto spôsobom sa podnikanie stáva omnoho zodpovednejšie. [17]

Uprednostnením rôznorodejšej výroby, ktorá slúži miestnym potrebám namiesto špecializovanej výroby zameranej na export, lokálnosť presmeruje ekonomickú a politickú moc od globálnych monopolov k miliónom malovýrobcov, farmárov a firiem. Decentralizuje tak politickú moc a navráti ju späť komunitám, čo dodá ľuďom väčšiu kontrolu nad zmenami, ktoré by chceli vidieť vo svojom vlastnom živote.

Exponenciálny nárast lokálnych iniciatív - od výroby potravín, ako napríklad komunitné záhrady, farmárske trhy, komunitou podporované poľnohospodárstvo a mestské poľnohospodárstvo, až po miestne obchodné aliancie, decentralizované schémy obnoviteľnej energie, požičovne nástrojov a komunitné vzdelávacie projekty - svedčí o tom, že stále viac a viac ľudí vníma lokálnosť ako systémové riešenie problémov, ktorým čelia.

Tu je krátky výber niektorých už prebiehajúcich iniciatív:

- V austrálskom Fitzroy sa ľudia každý mesiac stretávajú v miestnom parku, kde si vymieňajú svoju produkciu, semenka, vajcia, lekváre, čatní, kvetiny, recepty a záhradkárске tipy. Táto výmena prebieha bez peňazí a ľudia sú vyzývaní k tomu, aby si zobrali, čo chcú. Vzájomná výmena mestskej úrody nielenže pomáha ľuďom ušetriť za jedlo, ale poskytuje im tiež príležitosť, aby spoznali svojich susedov a vybudovali tak komunitné prepojenia. [18]
- V americkom štáte Vermont komunitná farma Pine Island umožňuje utečencom, poväčšine z Afriky a Ázie, aby pokračovali vo svojich agrárnych a kulinárskych tradíciách, ktoré museli opustiť pri úteku zo svojich domovov. Nielenže táto farma prisťahovalcom ponúka príležitosť, aby si vypestovali cenovo dostupné potraviny zodpovedajúce ich vlastnej kultúre, ale ich aj navzájom prepája so svojou novou komunitou. [19]

- V Oxfordshire vo Veľkej Británii Low Carbon Hub pracuje na vytvorení decentralizovanej infraštruktúry obnoviteľnej energie v miestnom vlastníctve a premieňa strechy a nevyužívané pozemky (tzv. Brownfields) na mikrosieť, ktorá pokrýva miestne potreby. Projekt je financovaný z predaja podielov v komunite. [\[20\]](#)
- Aj finančný systém - zdroj toľkej mizérie a biedy - je zlokálnovaný, čo má hlboké následky. V slumoch Fortaleza v Brazílii si vytvorili komunitnú banku Las Palmas, ktorú riadia miestni obyvatelia, aby uspokojili miestne potreby. Medzi inými vydávajú aj vlastnú menu, ktorá koluje iba v rámci ich komunity. Keď projekt začal, len 20% lokálneho predaja prebiehalo v tejto mene; dnes je to už viac než 90%. [\[21\]](#)

To je len veľmi malá časť z doslova tisícok tvorivých lokálnych iniciatív, ktoré sú dôkazom životaschopnosti lokálnosti a jej nespočetných výhod.

Lokálnosť si žiaľ niekedy zamieňajú s izolacionizmom, ba dokonca až s pravicovým nacionalizmom. Opak je však pravdou: aby sa nám podarilo zastaviť korporátneho molocha, lokálnosť si vyžaduje medzinárodnú spoluprácu a solidaritu a je založená na hlbokom rešpektovaní kultúrnych rozmanitostí a tolerancii rozdielov.

Mesto Preston vo Veľkej Británii je dobrým príkladom toho, ako lokálnosť rozširuje spoluprácu. V roku 2011 sa mestský a krajský výbor rozhodol pre lokálne obstarávanie ako reakciu na škrty v rozpočte národného financovania. Zmenou výdavkov šiestich regionálnych inštitúcií, vrátane polície, bytových združení a vysokých škôl sa im podarilo za dva roky zvýšiť sumu vynaloženú na miestnych dodávateľov zo 14% na 28%. Súčasne došlo k zvýšeniu počtu miestnych družstevných podnikov. [\[22\]](#) Na míle vzdialené izolacionizmu – mestská rada z Prestonu teraz spolupracuje s inými mestami naprieč EÚ v rámci siete Europe-wide Procure Network, aby prišli na to, ako by bolo možné podobné zmeny zaviesť aj v ich lokálnom hospodárstve.

Na národnej aj medzinárodnej úrovni pribúdajú ďalšie siete. Patrí medzi ne Podnikateľská aliancia pre lokálne ekonomiky (BALLE), ktorá združuje stovky lídrov lokálnych firiem z celej Severnej Ameriky a dáva im možnosť zdieľať svoje najlepšie pracovné postupy. Tak isto aj Nová ekonomická koalícia združuje mimovládne organizácie, firmy a aktivistov severoamerického kontinentu, aby si navzájom vymieňali stratégie pre lokálnosť. Sieť zvaná Transition Town prepája skupiny, ktoré sa snažia v čo najväčšej miere odpojiť od potreby fosílnych palív. Moja organizácia Local Futures zriadila Medzinárodnú alianciu pre lokálnosť (IAL) a túto vzájomnú výmenu preniesla na globálnu úroveň a v súčasnosti zahŕňa organizácie aj jednotlivcov z viac

ako 50 krajín sveta. Skutočná lokálnosť znamená *malý rozsah vo veľkej mierke* a to si vyžaduje spoluprácu na všetkých úrovniach.

Na to, aby ľudia prijali agendu lokálnosti, budeme musieť zvrátiť prevládajúci dojem, že lokálne a prírodné je dostupné len pre elitu, ktorá si to môže dovoliť. Korporátne think tanky síce účinne rozšírili túto správu do sveta, pravdou však je, že relatívne vyššie náklady za zdravé alternatívy - či už sú to biopotraviny, lokálne prírodné stavebné materiály, či alternatívna medicína - sú do značnej miery spôsobené externalizovanými nákladmi a štátnymi dotáciami, ktoré podporujú na export zameranú produkciu. Dajme preč všetku tú neprirodzenú podporu a cena globálnych produktov bude tak vysoká, že bude pre väčšinu z nás nedostupná.

Podobne si tiež veľa ľudí myslí, že ak sa Sever vyberie cestou zlokálnovania svojej ekonomiky, obráti sa tak chrbtom chudobným ľuďom na globálnom Juhu, ktorí potrebujú severné trhy na to, aby sa vymanili z chudoby. Pravdou však je, že mnoho rokov na export zameraného "rozvoja" (ktorý siaha až do čias kolonializmu a otroctva), zanechalo väčšinu južných krajín v nesmiernych dlhoch, pretože svoje financie vynaložili na vybudovanie infraštruktúry potrebnej pre globálny obchod. Dnes obrovský podiel bohatstva, ktoré svojimi rukami vytvorili pracovníci v južnej časti sveta, putuje na financovanie práve tohto dlhu a nie na uspokojovanie miestnych potrieb. Podporovať lokálnosť znamená povzbudiť ľudí na Severe aj na Juhu, aby diverzifikovali svoje ekonomické aktivity a viac sa osamostatnili. Znamenalo by to, že ľudia zo Severu by prestali byť záťažou pre ľudí na opačnom konci sveta, ktorých chudoba je priamym dôsledkom toho, že boli prinútení vyrábať pre export a nie pre svoje vlastné potreby. Zvrátiť vzájomnú závislosť na oboch stranách sa nepodarí len tak zo dňa na deň nejakým bojkotom; musí to byť starostlivo premyslený ekonomický proces spolupráce, ktorý začne zdola, a to v severných aj južných krajinách.

Vzhľadom na dnešné globálne krízy - environmentálne, sociálne aj ekonomické - vlády by urobili dobre, ak by zásadným spôsobom zmenili smer. Radšej než pokračovať v deregulácii a dotovať veľké globálne banky a spoločnosti, mali by sa radšej zamerať na podporu miestneho obchodu a malovýrobcov. Keďže jedlo je niečo, čo všetci všade na svete potrebujeme každý deň, hlavná pozornosť by sa mala venovať obnove miestneho potravinového hospodárstva. Ak tak učiníme, celkovo tým posilníme ekonomiku, dáme šancu obnove komunit a pomôžeme životnému prostrediu. Budeme taktiež lepšie pripravení na klimatické zmeny: rôznorodé lokálne výrobné systémy sa navzájom prepájajú a namiesto toho, aby sme naplňali naše základné potreby zo zdrojov na míle vzdialených, radšej pripravíme naše spoločenstvá na zmeny, ktoré prídu.

Netreba ani pripomínať, že PR oddelenia globálnych korporácií tvrdo pracujú na tom, aby túto skutočnosť prevrátili - hovoria nám, že nech už nás globálny potravinový

system stojí čokoľvek, potrebujeme užiť rastúcu svetovú populáciu, a preto nám nezostáva nič iné, než len naplno rozvíjať chemicky a energeticky náročné monokultúry, genetické inžinierstvo a globálny trh. [23] Jednoducho ignorujú celosvetové štúdie, ktoré dokazujú, že menšie farmy sú na jednotku pôdy, vody a energie produktívnejšie ako rozsiahle monokultúry. [24] Priemyselné poľnohospodárstvo je efektívne jedine vtedy, keď ako merítko použijeme produkciu na jednotku práce: monokultúry majú význam jedine vtedy, ak je cieľom zisk niekoľkých jednotlivcov na úkor miliónov pracovných miest v poľnohospodárskom sektore, a nie vtedy, ak je cieľom udržateľná produkcia čo najväčšieho množstva potravy pri obmedzenej ploche ornej pôdy, vody a energie.

Ľudia žijúci na globálnom Severe, kde priemyslenie poľnohospodárstva nastalo už niekoľko generácií dozadu, môžu ľahko zabudnúť na skutočnosť, že väčšinu potravy v dnešnom svete vyprodukuje malí farmári, ktorých pozemky sú často menšie než 2 hektáre. [25] Ak nahradíme týchto maloproducentov priemyselnými monokultúrami, pre stovky miliónov ľudí to bude znamenať zničenie ich obživy a následnú skutočnú chudobu v mestských slumoch. Nemali by sme byť preto prekvapení, ak sa z veľkej časti týchto niekoľkých miliónov ľudí stanú frustrovaní a nahnevaní jedinci, náchylní na extrémistické názory.

Globálny potravinový systém ako taký je neefektívny, hlavne ak zoberieme v úvahu "nadbytočný obchod". Za typický rok Veľká Británia vyvezie viac než 100 000 ton mlieka, chleba a bravčového mäsa, pričom dovezie takmer identické množstvo. To isté platí aj o USA, kde sa vyvezie a zároveň dovezie takmer milión ton hovädzieho mäsa a stovky tisíc ton zemiakov, cukru a kávy. [26] V niektorých prípadoch je to dokonca ten istý produkt, ktorý sa vyvezie aj dovezie: napríklad škótske krevety sa bežne posielajú do Číny, kde sa ručne očistia, potom ich pošlú naspäť do Škótska, kde ich obalia do cestíčka, zabalia a predávajú. [27] To sa síce poľnohospodárstva dotýka len okrajovo, ale ťažko to nazvať efektívnosťou.

Na obchodovaní založený potravinový systém nie je schopný trvalo udržateľne užiť súčasnú globálnu populáciu. Potraviny sú dnes viac než kedykoľvek predtým pod drobnohľadom korporácií a predsa na svete existuje asi 870 miliónov ľudí, ktorí sú podvyživení [28] – i keď množstvo potravín, ktoré sa vyprodukuje, by malo užiť každého človeka na planéte. Napríklad v USA niekoľkonásobné dodávateľské reťazce a vyradovanie výrobkov čo i len s kozmetickou chybou spôsobuje, že viac než 40 percent plodín určených pre ľudskú spotrebu sa nakoniec zlikviduje. [29] Množstvo vyhodnených potravín na celom svete predstavuje štvornásobok toho, čo by mohlo užiť všetkých podvyživených ľudí. [30]

Aby sa podporilo lokálne potravinové hnutie, dotácie by mohli byť presmerované tak, aby posilnili miestne infraštruktúry, vrátane distribučných sietí, ktoré prepájajú miestnych výrobcov s miestnymi spotrebiteľmi, prípadne aj finančne podporili samotných malých diverzifikovaných farmárov. Takéto zmeny zákonov by znamenali, že lokálny, na komunitu založený ekologicko-ekonomický systém, ktorý ponúka bohaté pracovné príležitosti, by sa veľmi rýchlo stal mainstreamom, čo by celosvetovo umožnilo aj ľuďom s nízkym príjmom, aby mohli využívať výhody svojej lokálnej ekonomiky. Podobne znížením dotácií na fosílnu palivá a zvýšením daní pre viac znečisťujúce odvetvia, by sa internalizovali mnohé skryté zdrojové náklady náročných hospodárskych systémov, čo by prinieslo trhové ceny, ktoré budú zodpovedať ich skutočným nákladom - vrátane skutočnej ceny za zdroje a znečistenie. Tieto zmeny by ovplyvnili aj ceny lokálnych výrobkov, ktoré by boli lacnejšie a dostupnejšie aj pre širšiu verejnosť.

Nárast autoritárstva je len jedným z mnohých vzájomne súvisiacich dopadov ekonomickej globalizácie. Dnešná globálna ekonomika zvyšuje ekonomickú neistotu, rozbieha komunity a podkopáva jednotlivcov a ich kultúrnu identitu, čím zároveň vytvára podmienky pre vzostup autoritárskych vodcov. Ak dovoľíme, aby dôsledky globalizácie – klimatická zmena, rozširovanie púští a záplavy - naďalej narastali, môžeme očakávať ešte väčšie vlny utečencov, ktoré národné štáty vyvedú ešte viac zo stability a budú naďalej pokúšať ich ochotu, ale aj schopnosť konať v rámci ľudskosti.

Najstrategickejší spôsob, ako sa postaviť k riešeniu týchto kríz, je okamžite začať znižovať a decentralizovať ekonomickú činnosť a nechať komunity a lokálne ekonomiky, aby mohli napĺňať svoje vlastné potreby, vrátane ľudskej potreby vzájomného prepojenia.

Hnutie za ekonomickú lokálnosť bude požadovať strategické zmeny v mnohých aspektoch: šírenie povedomia, dynamické politické kampane, občianske osvetové aktivity a medzinárodnú spoluprácu. Hoci sa to môže javiť ako neprimerané v pomere k rozsahu kríz ktorým čelíme, avšak slogan lokálnosti má potenciál zaujať obrovské množstvo ľudí na oboch stranách tradičného politického spektra a prepojiť tak navzájom stovky samostatných kampaní. Umožňuje nám to povzniesť sa nad tradičnú hru na hľadanie vinníka a antagonistické rozdeľovanie spôsobené zmätkom a šírením strachu a namiesto toho sa zamerať na spoločnú vec, ktorá je omnoho komplexnejšia a pochopiť, že mnohé naše krízy majú spoločného menovateľa. Týmto spôsobom sa systémová lokálnosť založená na spolupráci stane tou najúčinnnejšou protilátkou na autoritárstvo.

[1] Gorelick, Steven, *Small is Beautiful, Big is Subsidized*, ISEC, 1996, Chapter 3, "Infrastructure and Scale".

- [2] Mazzucato, Mariana, *The Entrepreneurial State: Debunking Public vs. Private Sector Myths*, London and New York: Anthem Press, 2013
- [3] Aronhoof, Kate, “The Case for Nationalizing Elon Musk”, *In These Times*, Feb 2, 2018
- [4] Faux, J. (2013) ‘NAFTA’s impact on US workers’, Economic Policy Institute, 9 December 2013 ([NAFTA’s Impact on U.S. Workers | Economic Policy Institute](#))
- [5] Fabens, Isabella, “China’s Latest Investments in Mexico: The Plight of Maquiladora Workers”, Council on Hemispheric Affairs, Aug 14, 2013, [China’s Latest Investments in Mexico: The Plight of Maquiladora Workers – COHA](#)
- [6] Faux, J. op cit
- [7] Hart-Landsberg, M. (2017) ‘US Corporations Continue Their Global Dominance’, Reports from the Economic Front, 21 April
<https://economicfront.wordpress.com/2017/04/21/us-corporations-continue-their-global-dominance/>
- [8] Friends of the Earth UK, ‘How to... Oppose a Supermarket Planning Application’, Friends of the Earth UK, September, 2005. <https://www.foe.co.uk/sites/default/files/downloads/campaigningagainstsupermarkets.pdf>
- [9] Laveccia, Olivia and Stacy Mitchell, “Amazon’s Stranglehold: How the Company’s Tightening Grip Is Stifling Competition, Eroding Jobs, and Threatening Communities”, Institute for Local Self-Reliance, Nov 2016. (<https://ilsr.org/wp-content/uploads/2016/11/ILSRAmazonReportfinal.pdf>)
- [10] Sales Tax Institute, “State Sales Tax Rates”, July 1, 2017. ([State Sales Tax Rates - Sales Tax Institute](#))
- [11] TNI, “Land for the few: the state of land concentration in Europe”, [Land for the few Infographics | Transnational Institute](#)
- [12] Vidal, John, “eco soundings”, *The Guardian* (London and Manchester), September 6, 2000, “Society” section, p. 8
- [13] <https://www.technologyreview.com/s/515926/how-technology-is-destroying-jobs/>

[14] Friends of the Earth Europe, ‘The TTIP of the anti-democracy iceberg’, Friends of the Earth Europe Report, October, 2013 (http://www.foeeurope.org/sites/default/files/publications/foefactsheetisds_oct13.pdf); Corporate Europe Observatory/ Council of Canadians/ Transnational Institute (2013) The right to say no. EU-Canada trade agreement threatens fracking bans, ([The right to say no: EU–Canada trade agreement threatens fracking bans | Corporate Europe Observatory](#)).

[15] Monbiot, G. (2014) ‘The Age of Loneliness is Killing Us’, *The Guardian*, 15 October (<http://www.theguardian.com/commentisfree/2014/oct/14/age-of-loneliness-killing-us>); Alexander, B. (2010) *The Globalization of Addiction: A Study in Poverty of the Spirit*, Oxford, UK: Oxford University Press; *Depression and Globalization: The Politics of Mental Health in the 21st Century* ([Depression and Globalization - The Politics of Mental Health in the 21st Century | Carl Walker | Springer](#))

[16] Hart-Landsberg, M. (2016) ‘Confronting Capitalist Globalization’, Reports from the Economic Front , 16 December (<https://economicfront.wordpress.com/2016/12/16/confronting-capitalist-globalization/>).

[17] Dorninger, C., Abson, D.J., Fischer, J., and von Wehrden, H. (2017) ‘Assessing sustainable biophysical human–nature connectedness at regional scales’, *Environmental Research Letters* 12, 24 April

[18] Local Futures, Planet Local: “Food Swapping and the Fitzroy Urban Harvest,” ([Food Swapping and The Fitzroy Urban Harvest - Local Futures](#))

[19] Local Futures, Planet Local: “Refugees Put Down Roots through Community Farming,” (<https://medium.com/planet-local/refugees-put-down-roots-through-community-farming-8396934e2fe9>)

[20] Local Futures, Planet Local: “Low Carbon Hub,” ([Low Carbon Hub - Local Futures](#))

[21] Local Futures, Planet Local: “Banco Palmas,” ([Banco Palmas - Local Futures](#))

[22] [The Preston Model](#)

[23] see for example: Oosthuizen, E., “Collaboration is Helping to Feed the World”, Monsanto, May 10, 2017. <https://monsanto.com/company/commitments/food-security/articles/collaboration-helping-feed-world/>

[24] GRAIN (2014) “Hungry for land: small farmers feed the world with less than a quarter of all land,” <http://www.grain.org/article/entries/4929-hungry-for-land-small-farmers-feed-the-world-with-less-than-a-quarter-of-all-farmland>

[25] Estimated from FAO, “Family Farming Knowledge Platform,” accessed December 16, 2015, [Background | Family Farming Knowledge Platform | Food and Agriculture Organization of the United Nations](#)

[26] FAOSTAT, Food and Agriculture Organization, [FAOSTAT](#). Also see: Ten Veen, R. (2011) ‘Global Food Swap’, Greening the North, Wuppertal Institute; Lucas, C. (2001) ‘Stopping the Great Food Swap: Re-localising Europe’s Food Supply’, The Greens/European Free Alliance/ European Parliament; Norberg-Hodge, H., Merrifield, T., and Gorelick, S., (2002) *Bringing the Food Economy Home*, London, Zed Books, p. 18

[27] Ungoed-Thomas, J. and Meyer, M.R. (2007) ‘British Prawns Go To China To Be Shelled’, *The Sunday Times*, May 20, <https://www.thetimes.co.uk/article/british-prawns-go-to-china-to-be-shelled-8b7zrs7nzpg>. Also see: *Scotsman* Editors (2006) ‘Jobs lost as Scottish scampi sent on round trip to China’, *The Scotsman*, September 25, <http://www.scotsman.com/news/scotland/top-stories/jobs-lost-as-scish-scampi-sent-on-round-trip-to-china-1-1141935>

[28] FAO (2012) ‘Globally Almost 870 Million Chronically Undernourished – New Hunger Report’, Food and Agriculture Organization of the United Nations, October 9, <http://www.fao.org/news/story/en/item/161819/icode/>

[29] Dana Gunders, *Wasted: How America Is Losing Up to 40% of Its Food from Farm to Fork to Landfill* (Washington, DC: Natural Resources Defense Council, 2012), <https://www.nrdc.org/sites/default/files/wasted-food-IP.pdf>

[30] “Global food waste: the numbers behind the problem”, <https://insinkerator.co.uk/uk/page/global-food-waste-stats>

Read blog in English here: <https://www.localfutures.org/localization-a-strategic-alternative-to-globalized-authoritarianism/>

Read all our blogs here: <https://www.localfutures.org/blog/>